



Одеська обласна організація Профспілки

Інформаційний бюлетень

№ 8

Березень 2025

Що таке власні надходження бюджетних установ

Бюджетні установи фінансуються із загального фонду державного чи місцевого бюджету. Однак, окрім загального фонду, є ще й спеціальний. Надходження до спеціального фонду, як правило, виникають у результаті діяльності установи і мають спеціальне призначення. Це власні надходження бюджетних установ.

Окремі установи, відповідно до своїх установчих документів, мають право за плату надавати певні послуги або виконувати роботи. **Така плата формуватиме спеціальний фонд установи.** Надходження від продажу майна чи виробленої продукції також формуватимуть цей фонд. Отже, власні надходження бюджетних установ - це надходження, які бюджетні установи отримують в установленому порядку як:

- плату за надання послуг, виконання робіт;
- надходження від реалізації продукції чи майна;
- гранти, дарунки та благодійні внески;
- надходження від іншої діяльності.

Лікарняні та декретні сумісникам із 4 квітня

Їх вважають доходами бюджету (державного або місцевого), тому вони формують левову частку надходжень до спеціального фонду.

Власні надходження бюджетних установ належать до неподаткових надходжень у складі доходів бюджету (пп. 21 ч. 3 ст. 9 Бюджетного кодексу України; БК). Однак ці надходження мають цільове призначення і воно різне залежно від виду (групи, підгрупи) власних надходжень.

Класифікація власних надходжень

Власні надходження бюджетних установ поділяються за групами і підгрупами (ч. 4 ст. 13 БК).

Таблиця 1.

Підгрупа	Вид надходжень (доходу)	Код доходу
Група 1. Надходження від плати за послуги, які надають бюджетні установи згідно із законодавством		
1	Плата за послуги, що надаються згідно з їх основною діяльністю установ	25010100
2	Власні надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності	25010200
3	Плата за оренду майна відповідно до Закону «Про оренду державного та комунального майна»	25010300
4	Надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	25010400
Група 2. Інші джерела власних надходжень бюджетних установ		
1	Благодійні внески, гранти та дарунки	25020100
2	Власні надходження бюджетних установ як надходження для виконання цільових заходів,	25020200

Підгрупа	Вид надходжень (доходу)	Код доходу
	отримані від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ, у т. ч. заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб	
3	Власні надходження закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у вигляді надходжень, які вони отримують від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних надходжень, отриманих за надання платних послуг Надходження, які отримують заклади фахової передвищої та вищої освіти, наукові установи та заклади культури як відсотки, нараховані на залишок коштів на поточних рахунках, відкритих у банках державного сектору щоб розмістити власні надходження цих закладів, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти	25020300
4	30% дивідендів (доходу), що нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які належать державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам	25020500

Власні надходження бюджетних установ є доходами спеціального фонду бюджету. Кожній підгрупі надходжень відповідає код доходів, визначений у Класифікації доходів бюджету, затвердженій наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 11.

Порядок планування (розрахунку)

Перед початком бюджетного року установам затверджують **кошториси** або ж на початку бюджетного року, все залежить від дати прийняття Держбюджету на наступний рік та оперативності фінансових служб та органів Казначейства. Надходження до спеціального фонду за видом (кодом) доходу і його сумою підкріплюють розрахунками.

Тобто окремо розраховують власні надходження бюджетних установ від:

- надання платних послуг;

- додаткової господарської діяльності;
- оренди майна;
- реалізації майна тощо.

Адже саме у розрізі кодів класифікації доходів складають кошторис бюджетної установи за спеціальним фондом (розділ «Надходження»).

Розраховують власні надходження першої групи виходячи з показників:

- обсягу платних послуг (планового);
- розрахункових показників (площі приміщень, кількості обладнання та іншого майна, що установа здаватиме в оренду, кількості ліжко-місць у гуртожитках, кількості відвідувань виставок, музеїв, парків тощо);
- вартості одиниці площі, ліжко-місця, відвідування тощо.

Власні надходження бюджетних установ за цими показниками визначити досить легко, але також слід врахувати рівень їх фактичного виконання у звітному році і очікуваного виконання у році, що передує плановому. У розрахунках ці показники наводять у повному обсязі. При цьому вони мають відповідати показникам бухгалтерської звітності за відповідний звітний рік. Такі правила застосовуємо, обчислюючи власні надходження першої групи за усіма її підгрупами. Їх визначає Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою КМУ від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228).

Суми надходжень дарунків, грантів чи благодійних внесків обчислюють відповідно до договорів, календарних планів проведення централізованих заходів та інших документів, якими передбачено їх отримання.

Окрім надходжень установа має спланувати і видатки за рахунок власних надходжень. Їх плануємо:

- за встановленими напрямками використання (їх розглянемо в окремому розділі);
- на погашення заборгованості установи з бюджетних зобов'язань за спеціальним та загальним фондом кошторису та на проведення заходів, пов'язаних з виконанням основних функцій, які не забезпечені (або частково забезпечені) видатками загального фонду.

При цьому установа коригує обсяги узятих бюджетних зобов'язань за загальним фондом кошторису для проведення видатків за цими зобов'язаннями із спеціального фонду кошторису.

Важливо! Головам профспілкових організацій при затвердженні кошторисів, планів використання бюджетних коштів разом з керівниками закладів (ГУ п.5.3.18) слід враховувати різні виплати працівникам за власні кошти: надання додаткових порівняно з чинним законодавством пільг, гарантій та компенсацій для працівників, з якими укладено контракт; виплату винагороди за винаходи та раціоналізаторські пропозиції, які використовуються в закладі; премії; компенсації за використання власного транспорту для потреб закладу для робочих цілей; надання працівникам матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань за рахунок власних коштів відповідно до п.8. ст.61 Закону України «Про освіту»; допомоги при

виході на пенсію. Умови надання такої допомоги визначаються установчими документами закладів освіти або колективним договором.

Напрями використання власних надходжень

Надходження до спеціального фонду слід використовувати за цільовим призначенням. Якщо це власні надходження бюджетних установ, їх напрями використання прописані у частині четвертій статті 13 і частині дев'ятій статті 51 БК. Для наочності їх випишемо у таблицю.

Підгрупа	Код доходу	Напрями використання
Група 1. Надходження від плати за послуги, які надають бюджетні установи згідно із законодавством		
1	25010100	Витрати по організації і наданні послуг
2	25010200	Витрати по організації додаткової (господарської) діяльності
		Господарські потреби установи, включаючи оплату комунальних послуг і енергоносіїв
3	25010300	Утримання, облаштування, ремонт та придбання майна
4	25010400	Оплата ремонту, модернізації чи придбання нових необоротних активів та матеріальних цінностей
		Витрати, пов'язані з організацією збирання і транспортування відходів і брухту на приймальні пункти
		Господарські потреби, включаючи оплату комунальних послуг і енергоносіїв
Група 2. Інші джерела власних надходжень бюджетних установ		
1	25020100	Організація основної діяльності установи
2	25020200	Виконання відповідних цільових заходів
3	25020300	Організація основної діяльності установи
4	25020500	Організація основної діяльності установи

Видатки за рахунок власних надходжень спланували та затвердили в кошторисі. Однак слід пам'ятати про перевиконання плану за надходженнями.

За оновленим визначенням **понадпланові надходження** бюджетних установ – це власні надходження, фактичні обсяги яких з урахуванням залишку таких коштів на початок року перевищують відповідні витрати, рішеннями про державний/місцевий бюджет (ч. 9 ст. 51 БК). У цьому немає нічого нового – будь-які надходження незаплановані кошторисом є позаплановими.

Якщо бюджетні установи мають понадпланові надходження, то згідно частиною 9 статті 51 БК ці надходження спрямовуємо **на погашення заборгованості** з оплати праці, **ЄСВ**, стипендій, комунальних послуг і

енергоносіїв, якщо така є. Якщо заборгованості немає, суму перевищення розподіляємо:

- 50% – за напрямками використання, які наведено у таблиці (залежно від групи та підгрупи власних надходжень, за якою отримані понадпланові надходження);
- 50% – на заходи, необхідні для виконання основних функцій, але не забезпечені надходженнями загального фонду бюджету.

При отриманні понадпланових надходжень треба внести зміни до спецфонду кошторису (абз. 4, 5, 6 п. 49 Порядку № 228) шляхом подачі до Держказначейства довідки про зміни до кошторису та зведення показників спецфонду кошторису. Але перед цим потрібно скласти розрахунки з відповідним обґрунтуванням.

Не варто забувати й про обмеження: не можна відновлювати касові видатки загального фонду коштами спецфонду (навпаки теж). З цього приводу є застереження Держказначейства у листі від 29.07.2016 № 14-08/912-13135.

Звітність про власні надходження

Про власні надходження за групами та підгрупами та з урахуванням напрямів використання **бухгалтер установи складає бюджетну звітність:**

- Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма № 4-1д, № 4-1м) – за власними надходженнями першої групи (за кодами доходів 25010100, 25010200, 25010300, 25010400);
- Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2 д, № 4-2м) – за власними надходженнями другої групи (за кодами доходів 25020100, 25020200, 25020300, 25020500).

За окремими підгрупами власних надходжень потрібно складати **додаткові форми звітності**. Бухгалтер установи складатиме:

- Довідку про депозитні операції – якщо установа проводила депозитні операції. У ній обов'язково зазначають нормативно-правовий акт, який був підставою для цих операцій. Тобто бухгалтер розшифровує власні надходження за кодом доходів 25020300;
- Довідку про спрямування фактичних обсягів власних надходжень з урахуванням залишків коштів на початок року, які перевищують відповідні витрати, затверджені законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) – якщо установа отримала понадпланові власні надходження за кодами доходів 25010100, 25010200;
- Довідку про надходження та використання окремих власних надходжень бюджетних установ, отриманих у натуральній формі – якщо установа отримала від юридичних чи фізичних осіб власні надходження товарами, послугами чи роботами. У ній наводимо відомості про осіб, що надали товари, послуги, виконали роботи. Тобто бухгалтер розшифровує надходження за кодами доходів 25020100, 25020200.

Усі ці форми звітів, довідок про власні надходження бухгалтер складає з дотриманням Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затвердженого наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44.

Варто нагадати, що наказами Мінфіну від 10.02.2025 № 85 та від 26.02.2025 № 118 внесли зміни до зазначеного порядку та форм бюджетної звітності, зокрема щодо власних надходжень бюджетних установ. Зазначені зміни ще не набрали чинності.

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, 0676544235.*